

POHYBEM

Na tuhýky

Pomůcky

Barevné kartičky z měkkého papíru cca 3 x 3 cm

Pokyny

Pták tuhýk šedý je výborný lovec hmyzu, zejména brouků a blanokřídlého hmyzu, ale i drobných savců a ptáků, které usmrcuje svým zahnutým zobákem. Známý je také tím, že si kořist zavěšuje do vidlic větví nebo nabodává na trny, kde mu slouží jako krátkodobá zásobárna potravy.

Děti představují tuhýky, dospělý predátora jestřába. Vyznačte území kruhu o průměru 10 m. Zde rozmístíte barevné kartičky, které představují kořist tuhýka – každá barva může symbolizovat jinou potravu, pokud si chcete zasoutěžit, mohou mít i různou bodovou hodnotu. Nedaleko území, ale zase ne moc blízko, by se měl nacházet porost keřů s trny a kolci, tedy růže, trnky, hlohy. Zde budou vytvářet děti – tuhýci své zásobárny. Nedaleko území ale číhá jestřáb, který tu a tam tuhýky prožene. Pokud některého z nich chytí, musí tuhýk odpočívat a napočítat např. do 50. Hra končí buď časovým limitem, který zvolíme (např. 15 minut), nebo vysbíráním potravy.

Pozor, počítá se pouze potravina, která na keři vydrží, která spadne, se nepočítá. Nezapomeňte na závěr všechny kartičky z lokality vysbírat a odnést.

Pastvinou naboso

Pomůcky

Šátky

Pokyny

Louky a pastviny můžeme obdivovat a zkoumat, ale také procházet bosýma nohama a vnímat měkkost, tuhost či pichlavost trávy, vyhrátou mez, rozpálený kámen, udusanou pěšinku.

Na úvod doporučujeme, aby si každý zkusil projít se naboso po louce/pastvině sám. Je to bezpečnější, jistější. Můžete si vybírat, která místa a na jak dlouho svými chodidly navštívíte.

Vytvořte dvojice. Vždy má jeden z dvojice zavázaný šátek přes oči a ten druhý je jeho průvodcem. Jde o zkoušku důvěry a zodpovědnosti, nikdo by neměl být vystaven nepříjemným pocitům (leďa že by to opravdu chtěl) nebo nebezpečným místům, jako je mraveniště, trny atp.

Role se po procházce vymění. Poté si dvojice povídají o pocitech z chůze naboso, ale také z vedení od druhého. Vedený může zkusit vytipovat cestu, kterou prošel.

METODICKÝ LIST

PP Svídovec

Témata, která lokalita nabízí:

Příroda sadů a pastvin, ochrana přírody, teplomilné druhy, hospodaření v krajině

Níže několik tipů, jak vzdělávat v lokalitě:

ZÁŽITKOVĚ

Živý fotoaparát

Pomůcky

Šátky, papíry A6 tvrdé, barvy (pastely)

Pokyny

Doporučujeme nejprve seznámit se s terénem a podle mapy prozkoumat všechny části lokality, kdy se zejména západní a východní část od sebe významně liší typem porostu.

Ve východní (severovýchodní) části si vyberte místo, které vás zaujme svou rozmanitostí barev, přírodních prvků a pohledů. A právě pohledy do přírody budou cílem této aktivity.

Každý najde v okolí tři místa, situace, pohledy, které by rád zachytil na fotografii, např. rozkvetlý keř, pavučinu mezi větvemi stromu, brouka na květu... Nechte poté děti vytvořit dvojice. Jeden z dvojice se stane fotografem a druhý z dvojice se promění ve fotoaparát.

Fotoaparát má zavřenou clonu, tj. zavázané oči, a nechává se vést fotografem, který se snaží najít nejlepší záběr pro focení. Jakmile najde místo, situaci, kterou by si rád zachytil na fotografii, nasměruje fotoaparát tak, aby byl v dobrém záběru, fotograf může využívat i zvukový signál značící zaostření, díky tomu fotoaparát pozná, že už může začít fotit – sundá si šátek a pokusí se „vyfotit“ do své paměti daný záběr, dané místo, danou situaci. Poté zase zavře clonu a čeká na to, až ho fotograf zavede na jiné místo. Fotograf zavede fotoaparát celkem na tři místa. Jakmile fotograf s fotoaparátem vyfotí tři místa, může si fotoaparát rozvázat oči a zkusit najít místa, která fotil. Poté si fotoaparát s fotografem vymění role.

ZÁŽITKOVĚ

Jakmile všechny dvojice ukončí aktivitu, vytvořte kruh a sdílejte zážitky. Řekněte dětem, aby si vybraly jednu fotografii, která je zaujala nejvíce, a tu přenesly na papír. (Pokud byste aktivitu realizovali mimo chráněné území, můžete využít barvy přírodnin – zelenou barvu z listů, hnědou z půdy, využít můžete různé květy rostlin atd.) Vyzvěte děti, aby fotografii vymyslely název, a určete místo, kde všechny fotografie shromáždíte. Můžete všechny přivítat na výstavě a podpořit tak celý dojem z aktivity. Vyzvěte děti, aby si prohlédly všechny fotografie, autoři mohou svoje díla představit.

BADATELSKY

Sklepávání

Pomůcky

Bílá plachta, prostěradlo, šátek, atlas hmyzu, krabičkové lupy

Pokyny

Děti se vydají v menších skupinkách zkoumat život na keřích a nízkých větvích. Budou využívat metodu sklepaní. Ideálně drží dvě děti pod keřem či nízkými větvemi plachtu či šátek, třetí dítě rukou nebo klackem s vidličkou třese a klepe do větví. Tím sklepe lehké obyvatele na bílou podložku, kde budou všichni dobře vidět. Můžete se těšit na desítky druhů hmyzu, housenek, pavouků atd.

Velkolepou podívanou hemžících se živočichů můžete jen se zaujetím sledovat, pozorovat pohyb, barvy a různé rozměry částí těla. Budete-li ale rychlí, můžete živočicha velmi šetrně přemístit do krabičkové lupy, pozorovat jej blíže a pokusit se jej určit. Pokud se vám nepodaří v atlasu najít svého živočicha, nezoufejte a podle jeho vzhledu či pohybu mu zkuste jméno vymyslet, např. rychlo-nožka proužkovaná. Po čase se setkejte a sdílejte své objevy.

Botanické čtverce

Pomůcky

Atlas kvetoucích rostlin a trav, 4metrový provázek, blok a tužka

Pokyny

Povídejte si o zaměření botanika. Kolik druhů rostlin byste očekávali na tomto stanovišti třeba ve čtverci 1 x 1 m? A už máme badatelskou otázku i tzv. hypotézu (domněnku).

Vytvořte menší skupinky dětí a vybavte je pomůckami. Důležitý je 4metrový provázek, kterým děti v nějakém místě s kvetoucími bylinami a travami vyznačí čtverec o straně 1 metr. Cílem je potvrdit či vyvrátit naši hypotézu, tedy spočítat druhy, které se ve čtverci vyskytují. Pokud jsme zde s

BADATELSKY

menšími dětmi nebo nemáme atlas rostlin, můžeme druhy spočítat také, pouze je neurčíme, ale opět si je (jako u sklepaní hmyzu) můžeme pojmenovat sami – toto mimochodem děti velmi baví. Svůj botanický průzkum zaznamenáme do zápisníku a po skončení bádání prezentujeme ostatním.

Na lokalitě se vyskytují i zvláště chráněné druhy rostlin, jako jsou orchidej vstavač vojenský, koniklec velkokvětý, černýš rolní nebo modřelec chocholatý a řada dalších.

V sadu

Pomůcky

Atlas ovocných dřevin

Pokyny

Povídejte si s dětmi o významu sadů. Každý může povědět, odkud se jaké druhy ovoce získávají. Zkuste společně pátrat v sadu po různých druzích ovocných dřevin. Zastoupena je především švestka. Najděte důkazy jako pecky a listy, zkoumejte kůru a pupeny. Přemýšlejte nad významem zdejšího sadu. Jaký má přínos pro člověka a pro přírodu? Poskytuje útočiště některým živočichům? Pozorujte, kteří to jsou. Hledejte jejich pobytová znamení, tj. hnízda, dutiny, pecky zastrčené do škvír v kůře stromů, pírká, skořápky vajíček atd. Naslouchejte jejich hlasům. Přemýšlejte, jak může každý z nás přispět k zachování starých a vzniku nových sadů. Můžete se rovnou domluvit na plánu, kam svůj ovocný stromek zasadíte.

Šoulačka za ještěrkou

Pomůcky

Žádné

Pokyny

Lokalita je známá bohatým výskytem ještěrek. Co víme o ještěrkách? Přemýšlejte s dětmi, na kterých místech byste je hledali a proč. Šoulačka je způsob pohybu lovců, indiánů. Jde především o plížení, pomalé a plynulé pohyby, časté zastavování, rozhlížení se, pozorování. Takto se vydejte každý na svoji ještěřčí výpravu. Můžete si z trávy a listů vyrobit maskovací čelenky či si bahýnkem z hlíny a trochy vody pomalovat obličej. Jako opravdoví indiáni. Důležitým pravidlem je, že kdo ještěrku uvidí, nevolá na ostatní, ale sám se snaží nehybný, nepozorovaný co nejdéle ještěrku sledovat a vidět co nejvíce z jejího života. Pokud budete dostatečně trpěliví a tiší, můžete vidět nejen její pohyb, ale třeba se vám poštěstí pozorovat ji při lovu. Předem si domluvte tichý, ale slyšitelný signál k ukončení aktivity. Po čase se tak setkejte opět v kruhu a sdílejte své objevy. Přestože se nepodaří vidět ještěrku každému, určitě se na své šoulačce potká s jinými pozorováními.